

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stichting Christelijk Onderwijs Over-en Midden-Betuwe

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Voortgezet Onderwijs

November 2017

Samenvatting

Elk onderwijsbestuur in Nederland wordt eens in de vier jaar onderzocht door de Inspectie van het Onderwijs. Dit jaar was de Stichting Christelijk Onderwijs Over- en Midden-Betuwe (hierna SgOMB of Scholengroep Over- en Midden-Betuwe) aan de beurt. Onder dit bestuur vallen zes scholen in Bemmelen, Zetten, Elst en Huissen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs van in totaal ongeveer 4600 leerlingen.

We hebben onderzocht of het bestuur zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of de Scholengroep Over- en Midden-Betuwe genoeg geld heeft om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen. Bij drie scholen, de basisschool Dr. Lammerts van Bueren en twee scholen voor voortgezet onderwijs, OBC Bemmelen, locatie De Heister, en Hendrik Pierson College, hebben we onderzocht of het bestuur weet hoe het is gesteld met de kwaliteit van het onderwijs op deze scholen. Ook hebben we gekeken hoe het bestuur er voor zorgt dat het onderwijs op de scholen van voldoende kwaliteit blijft.

Daarnaast hebben wij verdiepend onderzoek gedaan naar de onderwijsresultaten op OBC Bemmelen, locatie De Heister, omdat wij risico's zagen in de onderwijsresultaten. Ons toezicht op de drie scholen hebben wij uitgevoerd aan de hand van het Onderzoekskader 2017.

Wat gaat goed?

Het bestuur van de Scholengroep Over- en Midden-Betuwe zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en gaat verstandig met zijn geld om. Het bestuur wil het onderwijs steeds blijven verbeteren. Alle scholen van het bestuur zijn daarom verplicht om na te denken over hoe ze het onderwijs willen vormgeven, volgens de gedachte van 'Talentontwikkeling'. Het bestuur verstaat hieronder dat elke leerling het recht heeft om te ontdekken wat zijn/ haar talenten zijn én deze te ontwikkelen. 'Van selectie naar oriëntatie' is daarbij het motto. Zij wil hier invulling aan geven door binnen het onderwijsproces te zorgen voor een ononderbroken doorlopende leerlijn voor leerlingen en een duidelijke positionering van de scholen waarin loopbaanleren centraal staat. Daarnaast wil het bestuur talenten ontwikkelen door de onderwijskundige inrichting van haar scholen.

**Bestuur: Stichting Christelijk
Onderwijs Over- en Midden-Betuwe**
Bestuursnummer: 41440

Aantal scholen onder bestuur: 6
- 1 basisonderwijs
- 5 voortgezet onderwijs

Totaal aantal leerlingen: 4600 op
teldatum 1 oktober 2016

Lijst met onderzochte scholen:
- Basisschool Dr. Lammerts van
Bueren te Zetten, brin: 07OZ-00
- OBC Bemmelen, De Heister, brin:
17IM-00
- Hendrik Pierson College te Zetten,
brin: 00TM-00

Dit doet zij door leerlingen breed op te leiden en te laten oriënteren zodat daarmee een brede ontwikkeling wordt gestimuleerd.

Het bestuur heeft zicht op de organisatiestructuur van haar scholen en welke onderwijskwaliteit ze realiseren. Ook zorgt het bestuur ervoor dat alle leraren bevoegd zijn om les te geven.

Wat moet beter?

In het onderzoek hebben we op bestuursniveau geen onderdelen gezien die vanuit wettelijke eisen vragen om directe verbetering. Daarom is geen vervolgtoezicht afgesproken.

Op OBC Bemmelerheister, locatie De Heister, hebben we verdiepend onderzoek gedaan naar de onderwijsresultaten. We zien op deze school een verbeterpunt om meer leerlingen op een hoger onderwijsniveau te krijgen. Zo moet er meer aandacht komen voor soepele doorlopende leerlijnen, zowel vanuit het po naar vo alsook binnen de vo-leerjaren. De school heeft in het afgelopen jaar deze verbeterpunten zelf al ontdekt en hierop maatregelen ingezet. Deze maatregelen leveren een dusdanig effect op dat de inspectie haar vertrouwen heeft uitgesproken en haar toezicht op de school niet zal intensiveren.

Wat kan beter?

Het bestuur heeft ingezet op het benutten van mogelijkheden van leerlingen. Zij doet dit door met actief kansenbeleid het potentieel van leerlingen te ontdekken en in te zetten. De vertaling van dit beleid naar handelen op de scholen verschilt nog erg per school. Het bestuur kan beter beschrijven welk effect ze willen behalen met haar beleid. Hiermee wordt beleid zichtbaarder en begrijpelijker voor docent, leerling en ouder. Zowel om toe te passen in lessen, maar ook om te kunnen laten zien hoe het heeft gewerkt voor de leerling. Dankzij deze geboden kansen en mogelijkheden weet een leerling dan beter wat hij kan en wil.

Inhoudsopgave

1.	Opzet vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten onderzoek op bestuursniveau	10
3.	Resultaten verificatieonderzoek	16
4.	Reactie van het bestuur	26

1. Opzet vierjaarlijks onderzoek

De inspectie heeft een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Scholengroep Over- en Midden-Betuwe. De centrale onderzoeksvraag voor een vierjaarlijks onderzoek van de inspectie is:

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van vier deelvragen:

1. Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft het voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt het op de verbetering van de onderwijskwaliteit?
2. Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?
3. Communiqueert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen?
4. Is het financieel beheer deugdelijk?

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd op twee niveaus: op bestuursniveau en op schoolniveau. Op het niveau van het bestuur richt het onderzoek zich met de vier deelvragen op de standaarden binnen de kwaliteitsgebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer. Om Kwaliteitszorg en ambitie te kunnen beoordelen doen we niet alleen onderzoek op het niveau van het bestuur, maar onderzoeken we tevens enkele aspecten van de onderwijskwaliteit van een deel van de scholen waarvoor het bestuur verantwoordelijk is. Op schoolniveau zijn drie verificatieonderzoeken uitgevoerd ten behoeve van dit vierjaarlijks onderzoek.

Het verificatieonderzoek is (altijd) onderdeel van het onderzoek naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer op bestuursniveau. We voeren het in de eerste plaats uit om vast te stellen of het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie voldoende is; het onderzoek laat zien of de sturing op de kwaliteit door het bestuur ook in de praktijk werkt. Het geeft ons in de tweede plaats zicht op de onderwijskwaliteit van de school.

In het onderzoek bij Onderwijsgroep Over- en Midden Betuwe verifiëren we dat aan de hand van een inspectieoordeel over de feitelijke kwaliteit op de standaarden in onderstaande tabel.

Standaard	Onderzocht?
Kwaliteitsorganisatie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•
Financieel beheer	
FB1 Continuïteit	•
FB2 Doelmatigheid	
FB3 Rechtmatigheid	•

Onderstaand figuur geeft weer hoe het vierjaarlijks onderzoek bij scholen is ingericht. Aangegeven is welke standaarden zijn onderzocht op de verschillende scholen. Ook is aangegeven welk type onderzoek is ingezet.

School	Verificatie		
	1	2	3
Onderwijsproces			
OP1 Aanbod/Onderwijsprogramma			
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	√	√	√
OP2SN Zicht op ontwikkeling en begeleiding			
OP3 Didactisch handelen	√	√	√
OP4 (Extra) ondersteuning			
OP5 Onderwijstijd			
OP6 Samenwerking			
OP7 Praktijkvorming/Stage / Beroepspraktijkvorming			
OP8 Toetsing en afsluiting			
Schoolklimaat			
SK1 Veiligheid			
SK2 Pedagogisch klimaat/Leerklimaat			
Onderwijsresultaten			
OR1 Resultaten/Studiesucces	√	√	√
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties			
OR3 Vervolgsucces			
Kwaliteitszorg en ambitie			
KA1 Kwaliteitszorg	√	√	√
KA2 Kwaliteitscultuur			
KA3 Verantwoording en dialoog			

1. Dr. Lammerts van Bueren, 2. OBC Bemmelen, locatie De Heister,
3. Hendrik Pierson College.

Het verificatieonderzoek is enerzijds gericht op de vraag of de informatie van het bestuur overeenkomt met ons beeld van de kwaliteit, anderzijds op de vraag of de sturing op de kwaliteit van het onderwijs effectief is.

Het verificatieonderzoek is ingericht aan de hand van een beleidslijn. De volgende beleidslijn stond centraal in dit onderzoek:

'Opbrengstgericht werken waarbinnen wij de werking van maatwerkonderwijs binnen de Talentprogramma's hebben onderzocht'.

Aan de hand van dit onderwerp hebben we gekeken hoe het bestuur stuurt, welke doelen en tussendoelen zijn geformuleerd en of dit herkenbaar terug te zien is in de scholen. Door het onderzoek in te richten via deze beleidslijn willen we een beeld krijgen hoe het bestuur stuurt en zicht heeft op het door haar uitgezette beleid.

De reden voor de keuze voor dit onderzoeksonderwerp is tweeledig.

- Enerzijds heeft de school in haar strategisch beleidsplan 2012-2017 de werkgroep Onderwijs en Kwaliteit samengesteld waaruit inhoud en implementatie met betrekking tot het onderzoeksonderwerp is voortgekomen. De resultaten vanuit deze werkgroep gaat het bestuur verder gebruiken voor nadere inhoudelijke vormgeving van haar nieuwe strategische beleidsplan, 2017-2021.
- Daarnaast is de bestuurder (mede) kwartiermaker van 10-14 Onderwijs. Het bestuur is voornemens om op zeer korte termijn een 10-14 School (De Overstap) te starten. Een belangrijke premisse voor dit type school is maatwerkonderwijs waarin op basis van (onder meer) onderwijsresultaten verschil in onderwijs kan worden gegeven. Het bestuur wil met dit onderwijs talenten van leerlingen ontdekken en deze verder ontplooien zodat het potentieel van leerlingen ten volle kan worden benut.

Het bestuur is van mening dat door het maken van goede analyses van resultaten en deze in te zetten op leerlingniveau er door scholen maatwerk geboden kan worden. Dit maatwerk biedt volgens bestuur een sterke voedingsbodem om, mede in een 10-14 school, het beste in leerlingen naar boven te halen.

Onderzoeksactiviteiten

Voor de verschillende onderzoeken hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

- De informatie over het bestuur en de bijbehorende scholen die bij de inspectie aanwezig is geanalyseerd. Het gaat onder meer over het jaarverslag, schoolplannen, financiële gegevens en signalen.
- Op de scholen hebben we leerlingdossiers bekeken en lessen bezocht.

Bij het verificatieonderzoek op OBC Bemmell, locatie De Heister, hebben wij een extra dagdeel besteed aan het inspecteren van het project De Leerling in Beeld. Dit project is gebaseerd op drie kernwaarden: Leren, Ontdekken en Leven (LOL). Uitgangspunt is dat de resultaten van het onderwijs vertrekpunt zijn voor vervolg van onderwijsontwikkeling. Leraren zijn de spil in het leerproces van leerlingen. Op basis van meetbare data wordt het effect van leeractiviteiten op elke leerling gemeten en zo nodig bijgesteld. Dit project hebben wij bijgewoond omdat het een praktische invulling is van het beleid van het bestuur om talenten van leerlingen te ontwikkelen en te ontdekken. Meer hierover in hoofdstuk 3 dat gaat over de bevindingen op schoolniveau.

Verder hebben wij gesprekken gevoerd met:

- het bestuur
- schooldirecties
- teamleiders
- leraren
- leerlingen
- ondersteuningsfunctionarissen
- vertegenwoordiging van de Raad van Toezicht (RvT)
- vertegenwoordiging van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen op de standaarden uit de kwaliteitsgebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer op bestuursniveau. Ook de afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 gaat in op de resultaten van de verificatieonderzoeken. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- G** Goed
- V** Voldoende
- O** Onvoldoende
- K** Kan beter

Kwaliteitsgebieden:

- Onderwijsproces
- Schoolklimaat
- Onderwijsresultaten
- Kwaliteitszorg en ambitie
- Financieel beheer

2. Resultaten onderzoek op bestuursniveau

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau: de oordelen op de standaarden in de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat de oordelen zijn op de twee onderzochte kwaliteitsgebieden op bestuursniveau. Ook is weergegeven in hoeverre onze oordelen overeenkomen met het beeld dat het bestuur zelf heeft van de gerealiseerde kwaliteit op de scholen en in hoeverre het beleid van het bestuur doorwerkt tot op schoolniveau.

Oordelen op bestuursniveau voor de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer

Het beeld van het bestuur over de kwaliteit komt niet overeen met het beeld van de inspectie

Het beeld van het bestuur komt volledig overeen met het beeld van de inspectie

Het beleid van het bestuur werkt niet door tot op school/opleidingsniveau

Het beleid van het bestuur werkt volledig door tot op school/opleidingsniveau

Samenvattend oordeel

De kwaliteitszorg van het bestuur is goed. Het bestuur heeft zicht op de kwaliteit en stuurt effectief op de onderwijsontwikkeling van haar scholen. Er is sprake van deugdelijk financieel beheer. Het beeld van het bestuur over de kwaliteit komt ruim voldoende overeen met het beeld van de inspectie.

Het bestuur van Onderwijsgroep Over- en Midden-Betuwe stuurt in voldoende mate op de ontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs binnen de scholen en op de financiële continuïteit. De bestuurlijke constellatie van SgOMB maakt dat wij niet verwachten dat het bestuur op alle gebieden een gedetailleerd beeld heeft van de kwaliteit. Het bestuur heeft de uitwerking van de onderwijsontwikkeling gemandateerd aan de directeuren van de scholen. Door de cyclus met de individuele schooldirectie in de vorm van resultaatgesprekken, bilaterale gesprekken en twee keer per jaar verantwoordingsoverleggen, is het bestuur in staat om te sturen op de ambities en de voortgang hiervan te volgen.

Een verbeterpunt is om de sturing en de schoolspecifieke doelen explicieter te formuleren in het schoolplan. De schoolplannen hebben voor iedere school een andere structuur en looptijd waardoor het overzicht van doelen en de invulling daarvan ontbreekt. Schoolplannen zijn op schoolniveau geen levende documenten. Wel maken deze documenten de inhoudelijk verbinding naar de ambitie uit het strategisch beleidsplan.

2.1 Kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie. Vervolgens geven wij antwoorden op de drie deelvragen die daarover gaan.

Kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg			✓
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

Onderstaand geven wij de onderbouwing van onze oordelen op de standaarden van het kwaliteitsgebied 'Kwaliteitszorg en ambitie'.

KA1 Kwaliteitszorg

Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft zij voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt zij op de verbetering van de onderwijskwaliteit?

De kwaliteitszorg (KA1) van het bestuur beoordelen we als goed. Het bestuur heeft doelen afgesproken met de scholen en heeft voldoende zicht op de onderwijskwaliteit. Het bestuur stuurt voldoende effectief op de verbetering van de onderwijskwaliteit.

Wij zijn nagegaan of opbrengstgericht werken binnen het maatwerkonderwijs in de Talentprogramma's voldoende zichtbaar is en gedragen is. Dit blijkt het geval te zijn.

De onderzochte scholen voeren het beleid uit dat gericht is op het halen van de doelstellingen geformuleerd in het strategisch beleidsplan 'Kennisspartner in de regio, op weg naar 2020'. De scholen krijgen de ruimte om dit beleid zo in de praktijk te brengen dat het past bij hun leerlingenpopulatie, schoolcultuur en bij hun docenten en onderwijsondersteunend team.

Het bestuur kent de verschillende ontwikkelingsstadia van de onderzochte scholen en sluit hierbij aan in het te voeren beleid. Verantwoording hierover door de schooldirecties vindt twee keer per jaar plaats door verantwoordingsgesprekken tussen directie en bestuur. Daarnaast vinden er op regelmatige basis formele en informele bilaterale gesprekken plaats. Hierdoor is er ruim voldoende kennisoverdracht en vindt sturing en bijsturing in een vroeg stadium plaats.

Het strategisch beleidsplan 'Kennisspartner in de regio, op weg naar 2020' ligt ten grondslag aan doelstellingen en plannen op schoolniveau. De vastlegging van gemaakte keuzes vindt op hoofdlijnen plaats in de schoolspecifieke schoolplannen waarin een vertaalslag zit naar afdelings- en vaksectieniveau. Een verbeterpunt zit in de formulering. Door helderder te formuleren kan meer focus worden gelegd op de korte en lange termijn doelstellingen. Voor docenten zou het kunnen helpen om beleid klein en toepasbaar te maken om het effect ervan te vergroten. Het bestuur heeft deze door ons gedane constatering ook gezien. In het nieuwe Strategische Beleidsplan 2018-2023 heeft het bestuur concretisering aangebracht om de haalbaarheid van doelstellingen effectiever te maken voor de uitvoering hiervan.

Toch is het voor de schooldirecties wel duidelijk wat het bestuur van hen verwacht. Dit komt vooral door de gesprekken met de bestuurder en de betreffende schooldirectie waarin de uit het strategisch plan genoemde doelen worden besproken aan de hand van een rapportage van het directieteam.

KA2 Kwaliteitscultuur

Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?

De standaard kwaliteitscultuur is voldoende. Het bestuur en de scholen voldoen aan de wettelijk eisen en daarmee aan de basiskwaliteit.

Op de scholen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de bekwaamheid van het personeel. Er is sprake van integraal personeelsbeleid waarin prestaties en loopbaanwensen een belangrijke rol spelen. Ook hierin wordt de invulling van opbrengstgericht werken (OGW) meegenomen door het aanbieden van opleiding en cursus die het OGW toepasbaar weet te maken. Het toont aan dat bestuursbeleid is terug te herleiden naar de docent.

Iedere school moet zelf doelstellingen formuleren die passen bij een ononderbroken, doorlopende leerlijn voor leerlingen, de cultuur en de positionering van de school. Het bestuur maakt de verbinding met de HAN, de Radboud Universiteit en de Universiteit Wageningen om invulling te geven aan LOB-beleid.

Het bestuur beschikt over een locatie-overstijgende werkgroep Onderwijs en kwaliteit. Doel van deze werkgroep is onder meer het delen van de ervaringen met de invulling van beleid. Wat werkt wel en wat werkt niet?

Om de huidige kwaliteitscultuur te behouden en verder te ontwikkelen is het belangrijk aandacht te geven aan de werkdruk. Op de bezochte scholen wordt die als hoog ervaren vanwege de onderwijsontwikkelingen die gaande zijn.

KA3 Verantwoording en dialoog

Communiceert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen?

De manier waarop het bestuur intern en extern verantwoording aflegt over de bereikte resultaten beoordelen we als voldoende.

Het bestuur legt voldoende verantwoording af over de resultaten van de organisatie, zowel intern (aan de Raad van Toezicht en de (G)MR) als extern via het jaarverslag en publicatie van gegevens op Vensters voor Verantwoording.

De Raad van Toezicht (RvT) is goed op de hoogte van het gevoerde bestuursbeleid. Daarnaast is de RvT op hoofdlijnen bekend met de veranderingsprocessen binnen de scholen maar in mindere mate met de bereikte resultaten van deze processen.

De GMR is van mening dat zij goed bij de veranderingsprocessen wordt betrokken en voelt zich gehoord.

2.2 Financieel beheer

Wij baseren ons oordeel over het kwaliteitsgebied Financieel beheer op de beoordeling van de onderliggende standaarden voor financiële continuïteit en rechtmatigheid. Vervolgens geven we antwoord op deelvraag vier.

Financieel beheer	V	
	O	V
FB1 Continuïteit		•
FB3 Rechtmatigheid		•

Financieel beheer

Wij baseren ons oordeel over het kwaliteitsgebied Financieel beheer op de beoordeling van de onderliggende standaarden voor financiële continuïteit en rechtmatigheid. Wij geven in beginsel geen oordeel over financiële doelmatigheid.

De standaarden financiële continuïteit en rechtmatigheid zijn beide beoordeeld als 'voldoende'. Het financieel beheer is dan ook beoordeeld als 'voldoende'.

Financiële continuïteit

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van het bestuur uit de jaarverslaggeving 2015 over de afgelopen en de toekomstige drie jaren afgezet tegen de signaleringswaarden ('Indicatie') die wij gebruiken in onze jaarlijkse risicodetectie.

	Indicatie	2013	2014	2015	2016 prognose	2017 prognose	2018 prognose
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75	1,32	1,43	1,51	1,64	1,64	2,07
Solvabiliteit 2	< 0,30	0,59	0,60	0,63	0,63	0,65	0,67
Weerstandsvermogen	< 5%	18,9%	20%	19,2%	19,2%	19,4%	20,4%
Huisvestingsratio	> 10%	7,1%	6,8%	6,4%			
Rentabiliteit	< 0%	4,9%	0,39%	0,11%	-/-0,23%	0,37%	0,87%

Zoals blijkt uit de tabel is er geen sprake van waarden die wijzen op een mogelijk financieel risico met gevolgen voor de continuïteit van het onderwijs op de korte of middellange termijn. In ons onderzoek vonden wij geen belangrijke informatie die strijdig is met dat beeld. Uit de conceptjaarstukken 2016 die wij van het bestuur ontvingen blijkt weliswaar dat in 2016 een fors hoger dan begroot tekort is

gerealiseerd (-1,6%), maar dit doet geen afbreuk aan ons beeld over de financiële positie van het bestuur. In deze conceptjaarstukken zijn inmiddels ook de financiën van de school voor po Dr. Lammerts van Bueren verwerkt, waarvoor het bestuur vanaf 2016 verantwoordelijk is. Wij beoordelen de financiële continuïteit dan ook als 'voldoende'.

Financiële rechtmatigheid

Ons oordeel bij deze standaard gaat enerzijds uit van de bevindingen van de instellingsaccountants uit het eerstelijnstoezicht op de financiën van het onderwijs. Anderzijds speelt aanvullende informatie een rol, zoals signalen en (lopende) onderzoeken op het gebied van financiële rechtmatigheid. Beide aspecten leiden gezamenlijk tot een gewogen oordeel. Dat oordeel luidt in dit geval 'voldoende'; in dit onderzoek hebben zich aan ons geen gegevens voorgedaan die een positieve waardering van de financiële rechtmatigheid in de weg staan.

2.3 Afspraken over vervolgtoezicht

We hebben binnen bij Scholengroep Over- en Midden-Betuwe geen tekortkomingen geconstateerd die leiden tot een herstelopdracht.

Wel zijn de onderwijsresultaten van OBC Bemmeler, locatie De Heister, afdeling havo en vwo volgens de beslisregel van de inspectie *onvoldoende tenzij*. Dit omdat indicator R1 (positie van de leerling ten opzichte van het schooladvies) en de indicator R2 (onderbouwsnelheid) niet voldoen aan de inspectienorm. De inspectie wijkt af van de beslisregel om een aangepast arrangement toe te kennen omdat we een positieve ontwikkeling zien in de resultaten en de ingezette verbetermaatregelen door de school effect lijken te hebben op de twee onderbouwindicatoren. Op basis van berekeningen, gemaakt door de school, laten deze indicatoren een stijging zien die leiden tot rendementen die in 2018 voldoen aan de inspectienormen.

Mochten de onderwijsresultaten bij de publicatie van het resultatenoverzicht in maart/april 2018, onverhoopt toch onvoldoende zijn dan zal de inspectie een kwaliteitsonderzoek uitvoeren op de school aan het eind van schooljaar 2017-2018. Het oordeel zal dan leiden tot een aangepast arrangement.

3. Resultaten verificatieonderzoek

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de verificatieonderzoeken bij:

- Algemeen Christelijke basisschool Dr. Lammerts van Bueren
- OBC Bommel, locatie De Heister, afdeling havo en vwo
- Hendrik Pierson College, afdeling vmbo-basis, -kader, -gt, havo en vwo

We onderzochten op deze scholen hoe het opbrengstgericht werken wordt toegepast door geboden maatwerkonderwijs binnen de Talentprogramma's. Deze drie scholen zijn al gedurende lange tijd niet bezocht door de onderwijsinspectie. De overige scholen van het bestuur wel. Daarnaast speelt mee dat op het Hendrik Pierson College een nauwe samenwerking is met de basisschool, Dr. Lammers van Bueren. Deze samenwerking gaat starten in het schooljaar 2017-2018 met de oprichting van een 10-14 school, De Overstap. Juist in deze samenwerking komt het onderzochte beleidsspoor tot haar recht.

Op deze drie scholen beoordelen wij de volgende standaarden:

- Zicht op ontwikkeling en begeleiding (OP2);
- Didactisch handelen (OP3);
- Onderwijsresultaten (OR1);
- Kwaliteitszorg (KA1).

Het beeld dat het bestuur heeft over de gerealiseerde kwaliteit op de verschillende scholen is in hoofdstuk 2 naar voren gekomen en komt in ruim voldoende mate overeen met ons beeld. Zie hiervoor ook het figuur op pagina 10.

Onderzoeksopzet

In de verificatieonderzoeken hebben we gekeken of de Talentprogramma's bijdragen aan maatwerkonderwijs. Per geleding (bevoegd gezag, schoolleiding, teamleiding, vaksecties, leraren en leerlingen) is nagegaan welke activiteiten zijn uitgevoerd die (in)direct resulteren in maatwerkonderwijs. Deze informatie is gebruikt om een oordeel te kunnen geven over de geselecteerde standaarden.

Om de werking van het beleid te toetsen hebben wij een willekeurige selectie van lessen gemaakt en daar observaties uitgevoerd. Hierbij richten wij ons de kwaliteit van de leerdoelen, activerende werkvormen en differentiatie. Daarnaast wilden wij vooral zien in hoeverre maatwerkactiviteiten zichtbaar zijn in de lessen. In gesprekken met leraren en vaksecties hebben we ons beeld van de lessen getoetst en zijn we nagegaan welke bijdrage de professionaliseringsactiviteiten om maatwerk vorm te geven daaraan hebben geleverd. Ook in gesprekken met leerlingen hebben we ons beeld van de lessen getoetst.

Leeswijzer

Aan het begin van iedere paragraaf tonen we de oordelen over de verschillende standaarden per onderzochte school. We bespreken de resultaten van de verificatieonderzoeken per onderzochte standaard. We besluiten het resultaat van het verificatieonderzoek per school met een korte conclusie waarin we een aantal aspecten uitlichten waar we ruimte zien voor verdere groei.

3.1 OBC Bommel locatie De Heister, havo en vwo

Onderwijsproces	V		
	O	V	G
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Didactisch handelen		•	

OP2 Zicht op ontwikkeling

We beoordelen de standaard als voldoende. Het ZorgAdviesTeam (ZAT) zorgt dat de begeleidingsvraag van leerlingen die deze nodig hebben vanaf de start op school in beeld is. De school verzamelt systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van haar leerlingen. Deze informatie maakt het mogelijk om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen als individuele leerlingen.

De school maakt gebruik van landelijk genormeerde toetsen om de ontwikkeling van leerlingen te volgen. De analyse van deze toetsen kan scherper zodat deze effectiever is in te zetten voor het onderwijs.

OP3 Didactisch handelen

We beoordelen de standaard als voldoende. De lessen verlopen in een gemoedelijke sfeer met een grote inzet van docenten en een welwillende houding van leerlingen.

Uit de gesprekken blijkt dat docenten een gedeeld beeld hebben van wat een goede les is (lesplan, activerende werkvormen, afsluiting), maar in de praktijk is dit niet in iedere les te zien.

We zien wel dat er in de meeste lessen sprake is van een gestructureerde opbouw, wat bijdraagt aan focus van de leerlingen op de lesstof.

Echte uitdaging ontbreekt echter nogal eens. De docenten maken weinig gebruik van activerende werkvormen (ict, experimenten, beeldmateriaal, groepswork). Uitdagende activiteiten in de vorm van projecten en programma's vinden wel plaats op de school, maar dan buiten de reguliere lessen.

Onderwijsresultaten	V			
	O	K	V	G
OR1 Resultaten			•	

OR1 Onderwijsresultaten

We beoordelen standaard OR1 (resultaten) als voldoende. Op basis van het Onderwijsresultatenmodel zou de standaard als *onvoldoende tenzij* moeten worden beoordeeld. De onderwijspositie van de leerlingen in leerjaar 3 ten opzichte van het basisschooladvies en de doorstroom in de onderbouw liggen onder de norm die de inspectie hanteert.

De school pleegt interventies om de neergaande tendens te keren. Deze interventies hebben het effect dat er meer leerlingen opstromen naar een hoger niveau en dat er minder leerlingen blijven zitten in de onderbouw. Om boven de inspectienorm uit te komen vanuit de rendementsberekening voor R1 en R2 heeft zij twee schooljaren nodig, 2015-2016 en 2016-2017. Deze resultaten worden bij de inspectie pas zichtbaar in maart/april 2018. De school heeft de inspectie laten zien dat zij nu al boven de inspectienorm zit. Daarom hebben wij het vertrouwen uitgesproken in de gekozen aanpak van de school en wijken af van de beslisregel.

Kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	

KA1 Kwaliteitszorg

Wij beoordelen de standaard als voldoende. De schoolleiding heeft door het uitvoeren van lesbezoeken goed zicht op de kwaliteit van de lessen in haar school maar ervaart ook dat verandering langzaam gaat. Het nieuwe beleidsplan (2017-2022) waarin maatwerk centraal staat kan hier verandering in brengen. Daarnaast kent de school voor alle niveau's een breed scala aan projecten en programma's. Al deze projecten en programma's worden geëvalueerd. Deze evaluaties leiden tot nieuwe doelen. Er wordt zichtbaar cyclisch gewerkt.

Conclusie:

OBC Bemmel, locatie De Heister, is een ambitieuze school. Leerlingen worden actief gestimuleerd om na te denken over het ontdekken en stimuleren van hun talenten. Dit gebeurt door de vele projecten en programma's in elke afdeling waaruit zij kunnen kiezen. Leerlingen en docenten zijn hier enthousiast over, met name omdat een beroep wordt gedaan op andere competenties dan in de reguliere lessen. Vanwege het kenmerkende karakter van de school ten aanzien van het aanbod lichten wij er onderstaand project uit.

Project De Leerling in Beeld

Een bijzonder project op de school, waarin onderwijsresultaten en maatwerkonderwijs zichtbaar samenkomen is het project De Leerling in Beeld.

De school draait het project nog als een pilot voor de vakken Nederlands en geschiedenis in een havo-2 klas. Het project maakt gebruik van gratis beschikbare software. Iedere les start met een diagnostische toets. Daarop wordt het niveau bepaald en maakt de docent een indeling in duo's. Aan het eind van de les wordt er weer een toets afgenomen. Deze laatste toets levert inzicht of de doelen zijn behaald, waar de hiaten zitten, waar leerwinst is behaald en geeft aan vanaf welke punt de volgende les kan worden gestart.

De meeste leerlingen waren tevreden met deze wijze van onderwijs. Meer aandacht voor een vak geeft ruimte voor verdere diepgang. Toch was er ook een aantal leerlingen wat minder enthousiast. Door deze manier van onderwijs moet de leerling veel meer aan het werk, en kan zich niet (meer) verstoppen in de les. De school heeft geconstateerd dat de meeste lessen traditioneel van aard zijn. De docent is veel aan het woord en leerlingen zitten in de consumerende houding. In de nieuwe opzet moet de leerling meer aan het werk, een concreet doel behalen waarop hij/zij ook daadwerkelijk wordt bevraagd (de toets).

3.2 Hendrik Pierson College, vmbo-basis, -kader, -gt, havo en vwo

Onderwijsproces	V		
	O	V	G
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Didactisch handelen		•	

OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Wij beoordelen de standaard als voldoende. Op het Hendrik Pierson College (HPC) is de leerling het vertrekpunt bij het inrichten van het onderwijs. Dit blijkt in belangrijke mate uit de manier waarop de school zicht richt op de ontwikkeling van de leerlingen en uit de vele vormen van begeleiding die leerlingen kunnen krijgen.

In de begeleiding speelt de mentor een centrale rol. Voor de leerlingen die meer zorg nodig hebben heeft de school het begeleidingsadviesteam en het ZorgAdviesTeam. Ook hierin speelt de mentor een centrale rol.

De school neemt landelijk genormeerde toetsen af die leiden tot gerichte acties om achterstanden te detecteren en in te halen. Sociaal-emotionele ondersteuning is in ruim voldoende mate voorhanden en deze wordt ook op een goede manier ingezet. Voor de ondersteuning op cognitief gebied zien wij een verbetermogelijkheid. De school kan stappen zetten door de analyse van de genormeerde toets door te vertalen naar gerichte acties voor de leerling in de klas.

OP3 Didactisch handelen

De standaard didactisch handelen beoordelen wij als voldoende. De uitleg van de lesstof door docenten is begrijpelijk en sluit aan bij de belevingswereld van de leerlingen. Wij hebben een aantal mooie voorbeelden gezien van lessen waarin de leraar aansloot bij de actualiteit. Leerlingen zijn actief betrokken en geïnteresseerd. In de klas is duidelijk waarneembaar dat er een prettige pedagogische relatie is tussen de docent en de leerlingen.

Docenten zijn gedreven en willen het merkbaar goed doen voor hun leerlingen. Dit verdient een compliment maar maakt tevens dat docenten soms te veel aan het woord zijn en leerlingen op dat moment in een meer consumerende houding kunnen zitten. Meer gebruik maken van wisselende werkvormen waarin de leerling actiever aan het werk moet zit in het repertoire van de docenten maar wordt niet optimaal benut. Differentiatie, het omgaan met verschillen, kan beter zichtbaar worden gemaakt in de klas. Het omgaan met verschillen wordt nu meer vormgegeven buiten de reguliere lessen.

Feedback gaat goed maar kan beter

Feedback gericht op leerlingen is effectief en in voldoende mate zichtbaar in de lessen. De school kan een stap verder zetten om de feedback nog effectiever te laten doorwerken naar feedforward.

Hiermee kunnen docenten gewenste resultaten in de toekomst behalen en het onderwijsproces nog meer lerend maken.

Onderwijsresultaten	V			
	O	K	V	G
OR1 Resultaten			•	

OP1 Onderwijsresultaten

Wij beoordelen de standaard als voldoende. De onderwijsresultaten zijn voldoende voor alle afdelingen op het Hendrik Pierson College.

De school verdient een compliment voor de in het algemeen mooie cijfers en rendementen. In een schoolgebouw met vijf onderwijsniveaus weet men prima onderwijsresultaten neer te zetten. De synergie van de aanwezige onderwijsniveaus is zichtbaar door meer opstroom dan afstroom te creëren. Kansen voor leerlingen worden hiermee geboden en benut om op een hoger niveau dan het schooladvies een diploma te behalen. De school laat hiermee zien dat bewust sturen op kansen effect heeft, niet als doel maar als middel in het belang voor leerlingen. De verbinding tussen het strategisch beleidsplan van het bestuur waarin het bieden van kansen een speerpunt is, en de uitvoering daarvan op schoolniveau is hierin goed zichtbaar.

Alleen op de havo zien wij een risico door een dalende tendens in het Bovenbouwsucces en het Examencijfer. Het probleem zit in het bijzonder in een te hoog percentage leerlingen dat het examen niet succesvol weet te voltooien. De redenen in kaart brengen van de gezakte leerlingen kan een denkrichting teweeg brengen naar gerichte verandering.

Een andere uitdaging zit in stabiliteit brengen op vakniveau van de hoogte van examencijfers. De percentielscores op schoolniveau zouden meer in lijn kunnen worden gebracht met de landelijke percentielen. De afdeling havo zou hier gericht actie op kunnen inzetten om deze tendens om te buigen. Bijvoorbeeld door het ontdekken en leren hoe vaksecties die hoge percentielscores behalen dat doen.

Kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg			<i>se</i>

KA1 Kwaliteitszorg

Wij beoordelen en waarderen de standaard als goed. De ambitie en doelstellingen van het bestuur zijn verwerkt in het schoolplan van de school, 'Midden in de samenleving'. De schoolleiding werkt met een kwaliteitszorgsysteem waarin evaluatie en bijstelling van doelen plaatsvindt. Ook wordt met personeel en bestuur gecommuniceerd over de mate waarin doelen zijn bereikt.

Vanuit het onderzoeksplan hebben wij op schoolniveau de overige standaarden (KA2 en KA3) binnen het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en Ambitie niet onderzocht. Dit maakt dat wij geen waardering *goed* op het gehele kwaliteitsgebied kunnen afgeven.

De schoolleiding heeft ruim voldoende inzicht in de cultuur op en van de school en creëert een veilige leeromgeving voor leerlingen en docenten. Het schoolplan is vormgegeven met draagvlak van het personeel. De inhoud maakt een koppeling naar het strategisch beleidsplan van het bestuur en de onderwijsontwikkelingen waar de school aan werkt. Deze koppeling zal in het nieuwe Strategisch Beleidsplan 2018-2023 explicieter worden geformuleerd zodat de strategie van waaruit wordt gewerkt beter toepasbaar is voor docenten.

De school heeft ook een cyclische wijze van werken om de kwaliteit van het onderwijsproces te bewaken en te versterken. De school geeft hier inhoud aan door het afnemen van lesbezoeken. De aandachtspunten waar een bezoek zich op richt kunnen duidelijker worden geformuleerd richting de docent. Dit zal het gesprek over kwaliteitsverbetering vergroten.

De school zoekt samen met haar bestuur de samenwerking met de basisschool, Dr. Lammerts van Bueren. In het schooljaar 2017-2018 zal deze samenwerking tot uiting komen in het vormen van een 10-14 School, De Overstap.

Conclusie

Op het Hendrik Pierson College is de werking van het kwaliteitszorgsysteem zeer ontwikkeld. Dit maakt dat de ontwikkeling plaats kan vinden in de vorm van verfijning. Zoals onder het kopje KA1 Kwaliteitszorg onderbouwd waarden wij deze standaard met *goed*. Op de school ontstijgt de kwaliteit van sommige lessen de waardering voldoende. Dit geeft aan dat er potentieel zit bij docenten waar de school gebruik van kan maken door deze breder in te zetten.

De school kan winst behalen door leerlingen actiever te betrekken bij de les. Een suggestie zou zijn om gebruik te maken van een werkvorm waarbij het denkproces van de leerling over de inhoud van de lesstof wordt geactiveerd en benut. Bijvoorbeeld door (foutieve) antwoorden op vragen te laten beantwoorden door medeleerlingen of door te vragen hoe een leerling komt tot zijn/haar antwoord.

3.3 Dr. Lammerts van Bueren

Onderwijsproces	V		
	O	V	G
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Didactisch handelen		•	

OP2 Zicht op ontwikkeling

De standaard Zicht op ontwikkeling beoordelen wij als voldoende. De leraren verzamelen systematisch informatie over de leerlingen en toetsen hen met betrouwbare en valide toetsen. Vervolgens vergelijken zij de informatie over de feitelijke ontwikkeling van de leerlingen met de verwachte ontwikkeling, om zo het onderwijs af te kunnen stemmen op de onderwijsbehoeften. Uit de klassenadministraties lijkt het dat zij daarin slagen, maar in praktijk is dat minder duidelijk zichtbaar.

Uit de groepsplannen blijkt dat de leraren het weten als de ontwikkeling stagneert. Minder duidelijk is waardoor dat komt. Hierdoor weten de leraren niet goed waar zij hun interventies op moeten richten. Als zij erin slagen de oorzaken van de stagnerende ontwikkeling van een leerling vast te stellen, zullen zij beter kunnen aangeven welke (specifieke) vakdidactische aanpak hen voor ogen staat bij het begeleiden van hun zorgleerlingen.

OP3 Didactisch handelen

De standaard didactisch handelen beoordelen wij als voldoende. De leraren leggen duidelijk uit en zorgen ervoor dat het niveau van de les past bij dat van de leerlingen. De aangeboden lesstof is logisch opgebouwd en de leraren geven geschikte verwerkingsopdrachten, zij het dat dit niet altijd gebeurt voor de betere leerlingen. Het afstemmen van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerlingen is in ontwikkeling. De school kan zich verder nog verbeteren door de leerlingen actiever bij de les te betrekken en door hoge verwachtingen van de leerlingen te hebben en te tonen.

Onderwijsresultaten	V			
	O	K	V	G
OR1 Resultaten			●	

OR 1 Onderwijsresultaten

Wij beoordelen de standaard als voldoende. De onderwijsresultaten van de school liggen op het niveau dat mag worden verwacht, zij het dat dit niet in alle schooljaren zo is. Deze conclusie is gebaseerd op de resultaten van de leerlingen op de Cito-Eindtoets. De resultaten van 2015 en 2016 liggen onder de ondergrens die wij hanteren bij het beoordelen ervan, die van 2017 liggen daar boven. De eindresultaten laten zien, dat de school in 2 van de drie afgelopen jaren onder gemiddeld presteert.

Schooljaar	Schoolscore	Ondergrens inspectie
2016-2017	535.0	534.8
2015-2016	533.0	534.8
2014-2015	534.7	534.9

De tussenresultaten laten een wisselend beeld zien. De resultaten zijn zichtbaar, maar niet gekoppeld aan schooldoelen.

De school kan zich verbeteren door ook doelen voor andere ontwikkelingsgebieden dan taal en rekenen vast te stellen en die te realiseren.

Kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	

KA1 Kwaliteitszorg

De standaard Kwaliteitszorg beoordelen wij als voldoende. De school heeft een functionerend stelsel van kwaliteitszorg.

Zij heeft doelen gesteld die voldoende ambitieus maar niet altijd 'smart' geformuleerd zijn en geborgd worden. De school is zich bewust van haar eigen kwaliteit. Een belangrijke bijdrage hieraan is het Auditrapport opgesteld door een externe commissie in september 2016.

De school maakt analyses van de resultaten en van de kwaliteit van het onderwijsleerproces. Zij kan de kwaliteit hiervan verbeteren door de analyses van deze kwaliteitsaspecten met elkaar te verbinden. Dat komt het planmatig werken aan verbeteringen en de kwaliteit van het onderwijs ten goede.

Conclusie

Op de basisschool Dr. Lammerts van Bueren is veel draagvlak voor verdere ontwikkeling van het onderwijs. Er is sprake van een stabiele aansturing. Dit heeft onrust uit het verleden verdreven waardoor de prioriteit is kunnen komen te liggen bij de ontwikkeling van het primaire proces. De school kenmerkt zich verder door ambitieuze ambities. De ontwikkeling in de samenwerking met het Hendrik Pierson College voor de gezamenlijke start van een 10-14 school, De Overstap, is hiervan een mooi voorbeeld.

4. Reactie van het bestuur

Het bestuur van de Stichting Christelijk Onderwijs Over- en Midden-Betuwe heeft met instemming kennis genomen van het rapport van de inspectie van onderwijs n.a.v. het Onderzoek bestuur en scholen. Met instemming omdat het rapport een goede en door het bestuur herkende weergave geeft van de kwaliteit van het verzorgde onderwijs in de stichting als geheel en op de scholen in het bijzonder. Met name het feit dat de inspectie bij de indicator Kwaliteitszorg en Ambitie bij 'KA1 Kwaliteitszorg' zowel het bestuur als het HPC met Goed beoordeelt stemt ons trots. Daarnaast zijn alle andere onderdelen met voldoende gewaardeerd waar we blij mee zijn maar dat ons ook de gelegenheid geeft de lat nog wat hoger te leggen. Met de feedback kunnen we vooruit!

Op het kwaliteitsgebied Financieel beheer heeft de inspectie het bestuursbeleid in de onderzochte gebieden Continuïteit en Rechtmatigheid onderzocht. Op deze gebieden is alleen een waardering onvoldoende of voldoende mogelijk. Wij zijn er trots op dat beide gebieden met voldoende zijn gewaardeerd.

De gegeven feedback en aanbevelingen beschouwen wij als een cadeautje. Onze reactie daarop is als volgt:

Het nieuwe Strategische Beleidsplan(SBP) 2018-2023 is in concept gereed. In dit concept is met de aanbevelingen vanuit dit inspectierapport rekening gehouden. Zo wordt aandacht besteed aan de vertaling van het bestuursbeleid inzake benutten van mogelijkheden van leerlingen - dat volgens de constatering van de inspectie per school verschilt - beter beschreven welk effect we willen behalen.

Na het accorderen van het nieuwe SBP zullen daarvan afgeleid door de individuele scholen de schoolplannen worden geformuleerd. Structuur en looptijd zullen meer op elkaar afgestemd zijn. Dat geldt ook voor de door de inspectie geconstateerde formulering van de schoolplannen. Een heldere formulering zal meer focus leggen op de korte en lange termijn doelstellingen.

Met de (P)GMR wordt stevig gewerkt aan het beheersbaar houden van de werkdruk - al zal het altijd zo zijn dat er van enige druk sprake zal zijn - onontkoombaar in het onderwijs. Het bestuur heeft door deelname van een (P)GMR delegatie aan de overkoepelende werkgroepen Taakbeleid en IPB de intentie met de inbreng van de (P)GMR stevig rekening te houden.

De aanbevelingen van de inspectie in het verificatieonderzoek op OBC Heister, HPC en LvB zullen met de scholen in de reguliere gesprekken van bestuurder en schoolleider en in de halfjaargesprekken met de hele MT's worden besproken en door acties worden opgevolgd.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

